

6 Consequenties van het gewasbeschermingsbeleid

J.W.H. van der Kolk & J.H.J. Spiertz

6.1 Inleiding

In de nota *'Zicht op gezonde teelt: gewasbeschermingsbeleid tot 2010'* (LNV, 2001) wordt centraal gesteld een ontwikkeling naar kwalitatief hoogwaardige producten en een betrouwbaar productieproces. Om tot een maatschappelijk gewenste duurzame gewasbescherming te komen, zijn er voor de periode 2001-2010 drie doelstellingen geformuleerd:

1. Een verdergaande vermindering van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen
2. Een verdere vermindering van de emissies naar het milieu.
3. Het verbeteren van de naleving van de huidige wet- en regelgeving voor gewasbeschermingsmiddelen met betrekking tot volksgezondheid, milieu en arbeidsbescherming.

Om deze doelstellingen te bereiken worden een aantal wegen bewandeld. In de eerste plaats wil men de geïntegreerde gewasbescherming op gecertificeerde bedrijven stimuleren. De teelt van gewassen wordt daarbij niet vanuit één invalshoek beschouwd maar is het resultaat van een managementproces waarbij bedrijfseconomie, ziekte- en plaagbestrijding, productkwaliteit, volksgezondheid en voedselzekerheid, arbeidsomstandigheden en milieubelasting in samenhang worden bekeken.

Daarnaast zijn er milieudoelen gesteld om de milieubelasting met chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2010 met tenminste 95% te verminderen ten opzichte van het jaar 1998. Ingeschat wordt dat hiermee de "Maximaal Toelaatbaar Risico" (MTR)-doelstelling wordt gehaald. De lange termijn doelstellingen van het NMP4 en de Vierde Nota Waterhuishouding (NW4), waarbij - zo mogelijk reeds in 2010, maar in ieder geval op langere termijn - het "Verwaarloosbaar Risico-niveau (VR)" niet meer wordt overschreden, kunnen door de sectorbrede introductie van geïntegreerde gewasbescherming op gecertificeerde bedrijven in belangrijke mate worden gerealiseerd.

Als gevolg van een inkrimping van het bestrijdingsmiddelenpakket, wordt verwacht dat de ontwikkeling en toepassing van meer ecologisch gefundeerde gewasbeschermingsmethoden en teeltsystemen zullen toenemen. Chemische gewasbeschermingsmiddelen mogen alleen dan worden ingezet wanneer preventieve en niet-chemische middelen niet effectief zijn. Daarom zal worden ingezet op het vergemakkelijken van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (GNO's).

6.2 Betekenis van het ingezette beleid voor de duurzame landbouw in 2030

De doelstelling om in 2010 de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu te beperken met 95% ten opzichte van 2010 noodzaakt, dat er zwaar ingezet moet worden op technologische en ecologische innovatie, om deze doelstellingen te tijdig te kunnen verwezenlijken. Een drietal innovatietrajecten zijn hierbij van groot belang:

a. geavanceerde technische en teeltkundige maatregelen

Om de emissie naar het milieu te beperken is het ontwikkelen en toepassen van emissie-arme en lage-dosering toedieningstechnieken noodzakelijk. Hiervoor is veel technische innovatie, en kennis van het biologisch functioneren van plaaagorganismen nodig; geïntegreerde eco-technologische concepten kunnen een grote bijdrage leveren om de doelstellingen te bereiken. Daarnaast kan een additief positief effect worden gerealiseerd door het verbeteren van formulering van gewasbeschermingsmiddelen.

Teeltkundige maatregelen, gericht op fijnsturing en preventie van ziekten, plagen en onkruiden zorgen voor een verdere beperking van de emissie naar het milieu. Hiervoor is het nodig om agronomische kennis bij telers en andere deskundigen met gebruikmaking van ICT te ontsluiten.

b. biotechnologie

Biotechnologie, in het bijzonder de moleculaire genetica, biedt een spectrum aan nieuwe methodieken om plantmateriaal met een verhoogde resistentie of tolerantie voor ziekten en plagen te ontwikkelen. Op deze wijze kan potentieel een grote bijdrage geleverd worden aan een aanzienlijke beperking van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Tevens zal dit een belangrijke stap voorwaarts kunnen zijn in het oplossen van moeilijk beheersbare plagen en ziekten in de biologische teeltwijze. De overheid zal deze ontwikkeling moeten bevorderen door duidelijke kaders te stellen aan het gebruik van de biotechnologie en door meer te investeren in informatiedoorstroming over het maatschappelijk nut en risico's.

c. gebruik van niet-milieubelastende gewasbeschermingsmiddelen

De inzet van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong kan een grote bijdrage leveren aan de inperking van de emissie van chemische gewasbeschermingsmiddelen naar het milieu. Stimulering van onderzoek naar dit soort middelen en een aangepast toelatingsbeleid voor GNO's zijn nodig om er voor te zorgen dat GNO's in de toekomst daadwerkelijk zullen worden toepassingen. Mogelijk dat GNO's alleen niet voldoende zijn. Daarom zullen ook initiatieven voor de ontwikkeling van gewasbeschermingsmiddelen die een geringe milieubelasting kennen moeten worden gestimuleerd.

6.3 Conclusie

De verwachting is dat het ingezette gewasbeschermingsbeleid, zoals verwoord in 'Zicht op gezonde teelt: gewasbeschermingsbeleid tot 2010' (LNV, 2001), kan leiden tot een schone landbouw in 2030 als er tijdig geïnvesteerd wordt in onderzoek en

innovatie gericht op een betere plantgezondheid en een sterk verminderde afhankelijkheid van chemische gewasbeschermingsmiddelen. De hierboven voorgestelde maatregelen zullen er voor zorgdragen dat de landbouw in 2030 niet meer afhankelijk is van voor het milieu toxische gewasbeschermingsmiddelen. Dit kan er voor zorgen, dat het - ondanks het strenge gewasbeschermingsbeleid - mogelijk zal zijn om in Nederland een concurrerende land- en tuinbouw te handhaven, die bijdraagt aan een schoon milieu en aan hoge mate van voedselveiligheid.